

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 07.03.2022

§ 84

Valtionosuudet, verotulomenetysten korvaukset ja kotikuntakorvaukset 2022

189/02.02.00.04/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

Controller Maija Laine p. 044 716 1433

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

- tyytyä valtiovarainministeriön päätökseen peruspalvelujen valtionosuudesta ja verotulomenetysten korvauksesta;
- tyytyä valtiovarainministeriön päätökseen kotikuntakorvauksen perusosasta ja
- hakea oikaisua opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämään valtionosuuspäätökseen perusteluosan mukaisesti.

Perusteluosa

Kuntalain (410/2015) 38 §:n mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan taloutta ja 39 §:n mukaan vastaa sen taloudenhoidosta ja myös huolehtii sen sisäisestä valvonnasta ja valvoo kunnan etua. Julkishallinnon hyvä tilintarkastustapa (Suomen tilintarkastajat ry:n suositus 3/2020) kohdan 4.2

mukaan kunnanhallitus myös, yhdessä muiden tilivelvollisten kanssa, vastaa valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuudesta.

Kaupunginhallitukselle tuodaan osana sisäistä valvontaa ja kunnan edunvalvontaa käsittelyyn valtionvarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön päätökset kunnalle myönnettyistä valtionosuuksista sekä valtiovarainministeriön päätökset verotulomenetysten korvauksesta sekä kotikuntakorvausten perusosasta ja selvitetään edellä mainittujen vaikutukset kunnan talouteen.

Lahden kaupungin rahoitusjärjestelmästä tärkeimpiä ovat verotulot ja valtionosuudet. Näistä valtionosuudet muodostuvat

- valtiovarainministeriön hallinnoimasta peruspalvelujen valtionosuudesta ja verotulomenetysten korvauksista ja
- opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta.

Valtiovarainministeriö (VM) on päättänyt 30.12.2021 vuodelle 2022 myönnettävästä peruspalvelujen valtionosuudesta ja verotulomenetysten korvauksesta. Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja myös kunnan omiin olosuhdetekijöihin. Laskennassa on huomioitu valtionosuusprosentti, joka vuonna 2022 on 23,59 (2021: 25,46). Tästä laskennallisesta perusteesta on vähennetty kunnan omarahoitusosuus, joka vuonna 2022 on 4 291,05 euroa/asukas (2021: 3 747,29 euroa/asukas). Lisäksi myönnettyssä valtionosuudessa on otettu huomioon seuraavat tekijät

- lisäosat: syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus ja saamelaiden kotiseutualueen kunta;
- valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset;
- järjestelmämuutoksen tasaus;

- verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus.

Edellä mainitut tekijät vaikuttavat sellaisenaan kunnan valtionosuuden määrään eli niistä ei vähennetä kunnan omarahoitussuutta, kuten laskennallisista kustannuksista.

Valtionosuuden yhteydessä maksetaan kunnallisverotulomenetysten korvausta, joka vuodesta 2020 alkaen erotettiin peruspalvelujen valtionosuudesta, mutta sisältyy kirjanpidollisesti valtionosuuksiin.

Vuonna 2020 koronapandemiaan liittyen valtion tukitoimina (valtion LTA2 ja LTA5 2020) kaupungille maksettu veronmaksulykkäysten kompensatio 2,4 milj. euroa maksetaan takaisin vuosina 2021–2022. Takaisinmaksu vähennetään verotulomenetysten korvauksesta. Takaisinmaksettava erä vuonna 2022 on 0,5 milj. euroa (2021: 1,9 milj. euroa).

VM:n päättämät valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset sekä kaupungin talousarvio 2022 ovat:

Peruste	VM:n päätös	Talousarvio 2022
Peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasausta)	157 509 987	157 237 000
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	32 769 461	30 999 000
Veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus	57 814 566	56 152 000
Verolykkäysten takaisinperintä	-575 030	
Yhteensä	247 518 984	244 388 000

Peruspalvelujen valtionosuus ja verotulomenetysten korvaus ovat yleiskatteellisia eriä, joiden käytöstä palvelujen tuottamiseen voi kaupunki itsenäisesti päättää. Rahoituserät maksetaan kuukausittain tasaisin erin.

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa maksetaan osana valtionosuusmaksatusta. Kotikuntakorvauksen kunnittaisesta perusosasta säädetään vuosittain asetuksella. VM on päättänyt 30.12.2021 em. perusosasta vuodelle 2022 ja se on 7 452,22 euroa (2021: 7 112,84 euroa). Lahden kaupungin osuus vuoden 2022 kotikuntakorvaustuloista on 3 296 117 euroa (2021: 3 050 270 euroa) ja -menoista -10 896 614 euroa (2021: -9 833 898 euroa). Kotikuntakorvaustulot ja -menot kohdistetaan sivistyksen palvelualueelle.

Mikäli kunta on tyytymätön tehtyihin päätöksiin, sillä on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä kirjallinen oikaisu valtiovarainministeriölle.

VM:n päätöksiin on tehty vertailut eikä niiden perustella ole löytynyt aihetta oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

Tarkemmat tiedot VM:n valtionosuuksista, sen laskentatekijöistä sekä kotikuntakorvauksista: <https://vm.fi/kunta> ja <https://vm.fi/kunnan-peruspalvelujen-valtionosuus>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on tehnyt 31.12.2021 vuotta 2022 koskevan päätöksensä opetus- ja kulttuuritointa varten käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta, jolla rahoitetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, osaa esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta, vapaan sivistystyön koulutusta sekä opetustuntimäärän perusteella taiteen perusopetusta, kuntien liikuntatoimea ja nuorisotyötä sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden toimintaa. Valtionosuus on laskennallinen ja muodostuu suoritteiden ja laskennallisten yksikköhintojen tulosta. Rahoitussuorite määräytyy tilastointipäivien 20.1.2021 ja 20.9.2021 perusteella, asukasmäärittäin tai OKM myöntää ne erikseen.

Valtionosuudesta vähennetään kunnan asukasmäärään perustuvat omarahoitussuudet lukiokoulutuksen ja ammattikoulutuksen järjestämiseen (2022: 276,69 euroa/asukas, 2021: 268,77). Tämä vähennys muuttaa Lahden kaupungin OKM:ltä saaman rahoitusosuuden palautettavaksi. Vuoden 2021 palautettava osuus oli -4,8 milj. euroa ja talousarviossa vuodelle 2022 palautettavaksi osuudeksi arvioitiin -5,4 milj. euroa.

OKM:n päättämät valtionosuudet ja kaupungin talousarvio 2022 ovat:

Peruste	OKM:n päätös	Talousarvio 2022
Myönnetty valtionosuus	33 287 042	
Kunnan omarahoitussuus, lukiokoulutus	-10 830 956	
Kunnan omarahoitussuus, amm.koulutus	-22 367 417	
Yhteensä	88 669	-5 374 000

OKM:n valtionosuus on laskennallisista perusteistaan huolimatta yleiskatteellinen erä, jonka käytöstä palvelujen tuottamiseen voi kaupunki itsenäisesti päättää. Se huomioidaan (maksetaan tai vähennetään) peruspalvelujen valtionosuuden maksatuksen yhteydessä kuukausittain. OKM tarkastaa myönnettyä valtionosuutta keskimääräisten oppilas- ja opiskelijamäärien mukaiseksi vuoden 2022 loppuun mennessä. OKM:n valtionosuutta yksityiskohtaisesti avaavat laskelmat ovat saatavilla: <https://vos.oph.fi/rap/>.

Opetus- ja kulttuuriministeriön päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksi saannista, se on osoitettava OKM:lle ja toimitettava oikaisuvaatimusajan kuluessa Opetushallituksen kirjaamoon.

Oikaisuvaatimukseen liitetään oikaisuvaatimuksen kohteena oleva päätös sekä asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä vetoaa.

Opetushallitus on kerännyt perustietokyselyllään 20.9.2021 oppilas- ja suoritemäärätiedot vuoden 2021 valtionosuuspäätöstä varten. Tiedot tallennetaan mm. Lahden kaupungin käytössä olevaan sähköiseen Primus-oppilasjärjestelmään, josta tiedot ovat siirtyneet automaattisesti KOSKI-tietovarantoon vuodesta 2018. Opetushallitus on hyödyntänyt päätöksen pohjatietojen keruussa KOSKI-tietovarantoa ensimmäisen kerran syksyllä 2020. Aiemmin tieto toimitettiin kootusti sähköisellä koulu- ja kuntatason lomakkeella.

Myönnettyyn päätöksen liittyvien tietojen tarkastuksessa on tullut ilmi, että Lahden kaupungin tietojen 20.9.2021 tallennuksessa on ollut epäselvyyttä, minkä vuoksi OKM:n päätöksen pohjana olevat tiedot ovat osittain virheellisiä. Päätöksen mukaisen laskelman kohdan

- ”esiopetuksen pidennetyn oppivelvollisuuden 5-vuotiaat” -suoritteen oikea lukumäärä on 24 (pätöksen perusteena 23, laskennallinen peruste/oppilas 10 153,89 euroa),
- ”perusopetuksen pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaiset” -suoritteen oikea lukumäärä on 19 (pätöksen perusteena 20, laskennallinen peruste/oppilas 34 278,37 euroa) ja
- ”perusopetuksen pidennetyn oppivelvollisuuden muut kuin vaikeimmin kehitysvammaiset” -suoritteen oikea lukumäärä on 130 (pätöksen perusteena 335, laskennallinen peruste/oppilas 21 387,97 euroa).

Tallennusvirhe aiheuttaa laskennallisen 4 408 658,33 euron liikaa myönnetyn valtionosuuden, jolloin tallennusvirheellä korjattu OKM:n valtionosuus olisi -4,3 milj. euroa. Korjauksella ei ole vaikutusta palvelualueiden käyttötalouteen osoitettuihin määrärahoihin.

Peruste	OKM:n päätös	OKM:n päätös oikaistuna, laskennallinen
Myönnetty valtionosuus	33 287 042	28 878 384
Kunnan omarahoitusosuus, lukiokoulutus	-10 830 956	-10 830 956
Kunnan omarahoitusosuus, amm.koulutus	-22 367 417	-22 367 417
Yhteensä	88 669	- 4 319 989

Sivistyksen palvelualue on ollut virheestä yhteydessä opetus- ja kulttuuriministeriöön ja selvittänyt ministeriön kantaa päätöksen itseoikaisuun. Ministeriö on toivonut päätöksen oikaisua kaupungin hakeman oikaisuvaatimusmenettelyn kautta.

Opetushallitus ohjeistaa oikaisun tekemistä seuraavasti:

- korjatut tiedot toimitetaan esi- ja perusopetuksen VOS-tietojen korjauslomakkeella valtionosuudensaajakohtaisten kokonaismäärien osalta valtionosuudet(at)oph.fi;
- tiedot korjataan KOSKI-tietovarantoon välittömästi ja
- korjaukseen haetaan oikaisua oikaisumenettelyn mukaisesti ja oikaisuvaatimukseen liitetään korjattu VOS-tietojen korjauslomake allekirjoitettuna pdf-tiedostona.

Sivistyksen palvelualue on korjannut Opetushallituksen ohjeen mukaisesti tiedot Primus-tietojärjestelmään, josta ne päivittyvät automaattisesti KOSKI-tietovarantoon ja sivistyksen palvelualueen laatima VOS-korjauslomake on toimitettu OKM:lle. VOS-tietojen korjauslomake (salainen) ja talouspalvelujen laatima oikaisuvaatimusluonnos esitetään tämän päätöksen liitteenä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: oikaisuvaatimuksen liitteeksi/controller Maija Laine, ote osoitetaan

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Ote: konsernipalvelut/talousoalvelut